

TYÖVÄENPUOLUE JA TALONPOIKAISTO¹³¹

Talonpoikien vapauttamisesta on kulunut neljäkymmentä vuotta. On täysin luonnollista, että yhteiskuntapiireissämme juhlitaan erikoisella innostuksella helmikuun 19 päivää — vanhan maaorjuudellisen Venäjän kukistumispäivää, sen aikakauden alkamista, joka on luvannut kansalle vapautta ja hyvinvointia. Mutta ei pidä unohtaa, että juhlijain ylis-televissä puheissa on maaorjuuteen ja sen kaikkiin ilmauksiin kohdistuvan vilpittömän vihamielisyyden ohella paljon ulkokultaisuutta. Läpeensä ulkokultainen ja valheellinen on se „suuresta” reformista annettu arvio, joka on meillä muodostunut tavanomaiseksi: „talonpoikain vapauttaminen maineen valtion lunastuksen avulla”. Mutta todellisuudessa se oli talonpoikain vapauttamista maasta, sillä niistä maaosuuksista, jotka olivat vuosisatoja talonpoikien hallussa, lohkaistiin pois tavattoman suuria aloja, ja satoja tuhansia talonpoikia tehtiin kokonaan maattomiksi — pantiin neljännesmaaosuudelle eli nälkäpalstalle¹³². Todellisuudessa talonpojat ryövättiin kaksinkertaisesti: ei siinä kylliksi, että heiltä lohkaistiin maata, lisäksi heidät pakoitettiin maksamaan „lunastusmaksu” heille jätetystä ja aina heidän hallussaan olleesta maasta, jota paitsi maanlunastusmaksu määrättiin maan todellista hintaa paljon suuremmaksi. Kymmenen vuoden kuluttua vapautuksen jälkeen tilanherrat itse tunnustivat maatalouden tilaa tutkineille hallituksen virkamiehille, että talonpojat pakoitettiin maksamaan myös vapaudestaan eikä ainoastaan maastaan. Ja vaikka talonpojilta otettiin lunastusmaksu persoonallisesta vapaudesta, niin heistä ei kuitenkaan tehty vapaita ihmisiä: heidät jätettiin kahdeksikymmeneksi vuodeksi väliaikaisvelvollisiksi¹³³.

heidät jätettiin — ja he ovat yhäkin jääneet — alhaisäädyksi, jolle voidaan antaa raippoja, joka maksaa erikoisveroja, jolla ei ole oikeutta vapaasti erota puolittain maaorjuudellisesta kyläyhteisöstä, vapaasti määrätä maataan eikä vapaasti asettua asumaan minne paikkakunnalle tahansa valtakunnassa. Talonpoikaisreformimme ei todista suinkaan hallituksen jaloa mieltä; päinvastoin, se on mitä suurin historiallinen esimerkki siitä, miten pahasti ryvettyneenä lähtee joka asia itsevaltiudellisen hallituksen käsistä. Sotilaallisen tappion, hirveiden finanssivaikeuksien ja uhkaavien talonpoikaislevottomuuksien painostuksesta hallituksen oli suorastaan *pakko* vapauttaa heidät. Tsaari itse tunnusti, että on vapautettava ylhäältä käsin, ennen kuin vapauttaminen alkaa alhaalta käsin. Mutta ryhdyttyään vapauttamaan, hallitus teki kaiken mahdollisen ja mahdottoman tyydyttäkseen „vääräytäkärsvien” maaorjanomistajien ahneuden; hallitus ei kaihtanut edes sellaistaakaan halpamaisuutta kuin reformia toteuttamaan kutsuttujen ihmisten tarkoituksellinen vaihtaminen, — vaikka nämä ihmiset oli kutsuttu itse aatelisten joukosta! Ensiksi kutsutut sovittajat (мировые посредники) laskettiin hajalle ja vaihdettiin miehiin, jotka eivät kyenneet estämään maaorjanomistajia puijaamasta talonpoikia itse maanmittauksessaan. Eikä suurta reformia saatettu panna täytäntöön ilman sotilaallisia eksekuutioita ja talonpoikien ampumisia, talonpoikien, jotka kieltäytyivät ottamasta vastaan säännöskirjoja¹³⁴. Ei ihme, että sen ajan parhaimmat ihmiset, joita sensuurin kuonokoppa ahdisti, ottivat tämän suuren reformin vastaan mykällä kirouksella...

Veropäivätyöstä „vapautettu” talonpoika pääsi reformaattorin kynsisistä niin kiusattuna, kyniitynä, nöyryytettynä ja maaosuuteensa kahlehdittuna, ettei hänelle jäänyt muuta neuvoksi kuin mennä „vapaasehtoisesti” veropäivätyöhön. Ja talonpoika ryhtyi muokkaamaan entisen herransa maata „vuokraten” häneltä omia entisiä maitaan, jotka oli lohkottu pois, pestautuen talvella — nälkäänäkevälle perheelle saamastaan viljalainasta — kesäkauden töihin. Työllämaksuksi ja velkaorjuudeksi — juuri sellaiseksi osoittautui todellisuuksessa se „vapaa työ”, jolle jesuiittapapin laatimassa manifestissa kehoitettiin talonpoikaa pyytämään „jumalan siunausta”.

Ja tämän tilanherrain sarron lisäksi, joka säilytettiin reformia suunnitelleiden ja toimeenpanneiden virkamiesten jalomielisyydestä, tuli vielä pääoman sorto. Rahan valta, joka painoi alas jopa esim. ranskalaisenkin talonpojan, jota ei vapautettu tilanherrain vallasta millään surkealla, puolinaisella reformilla, vaan mahtavalla kansanvallankumouksella,— tämä rahan valta jysähti koko painollaan puoliksi maaorjan asemassa olevan talonpoikamme niskaan. Rahaa oli saatava hinnalla millä hyvänsä: hyväatekevän reformin suurentamien verojen maksamiseen, maan vuokraamiseen sekä niiden surkeiden tehdasteollisuuden tuotteiden ostamiseen, jotka alkoivat tunkea pois talonpojan kotituotteita, ja viljan ostoon ynnä muuhun. Rahan valta ei ainoastaan painanut alas, vaan se myös jakoi kahtia talonpoikaiston: valtava enemmistö joutui vääjäämättömästi taloudelliseen häviöön ja muuttui proletaareiksi, vähemmistö nosti keskuudestaan pikkuryhmin vähälukuisia, mutta hanakoita kulakkeja ja yrittäjäisäntiä, jotka kahmivat käsiinsä talonpoikien talouden ja maat muodostaen nousevan maalaisporvariston kaadereita. Koko reforminjälkeinen nelikymmenvuotiskausi on ollut tämän epätalonpoikaistumisen yhtämittaista prosessia, hitaan ja tuskallisen kuoleutumisen prosessia. Talonpojan elintaso poljettiin kurjuuden tasalle: hän asui samoissa suojissa elukkain kanssa, kävi ryysyissä, söi malt-saa; talonpoika pakeni maapalstaltaan milloin suinkin saattoi jonnekin paeta, jopa *lunastautumalla* irti maaosuudesta maksan sille, joka suostui ottamaan maaosuuden, josta suoritettavat maksut ylittivät sen tuottoisuuden. Talonpojat kärsivät kroonillisesti nälkää ja katovuosina, jotka toistuivat yhä useammin ja useammin, heitä kuoli kymmeniä tuhansia nälkään ja kulkutauteihin.

Näin on asianlaita maaseudullamme nykyäänkin. Herää kysymys, mistä on etsittävä ulospääsy ja millä keinoin saatava parannetuksi talonpojan osaa? Pientalonpoikaisto voi päästä pääoman sarron alta vain liittymällä mukaan työväenliikkeeseen, auttamalla sitä sen taistelussa sosialistisen järjestelmän puolesta, maan samoin kuin muidenkin tuotantovälineiden (tehtaiden, koneiden y.m.) muuttamiseksi yhteiskunnalliseksi omaisuudeksi. Yritykset pelastaa talonpoikaisto puolustamalla pientaloutta ja pienomistusta kapitalismin rynnistykseltä merkitsivät hyödytöntä yhteiskunnallisen kehityksen pidättämistä, talonpojan pettämistä

sellaisilla harhakuvilla, että hyvinvointi on mahdollista kapitalisminkin oloissa, työtätekevien luokkien erottamista toisistaan ja siten etuoikeutetun aseman luomista vähemmistölle enemmistön kustannuksella. Senpä tähden sosialidemokraatit tulevat aina taistelemaan sellaisia järjettömiä ja vahingollisia instituutioita vastaan, jollaisia ovat talonpoikain maaosuuksien luovutuskielto, yhteistakuu, kielto, joka estää eroamasta vapaasti talonpoikaisyhteisöstä ja ottamasta siihen vapaasti minkä säätyisiä henkilöitä tahansa! Mutta meikäläinen talonpoika, kuten olemme nähneet, ei kärsi yksinomaan eikä niinkään paljon pääoman sorrosta kuin tilanherrojen harjoittamasta sorrosta ja maaorjuuden jätteistä. Armoton taistelu näitä kahleita vastaan, jotka äärettömästi huonontavat talonpoikaiston asemaa ja sitovat sen kädet ja jalat, ei ole ainoastaan mahdollista, vaan välttämätöntäkin maan koko yhteiskunnallisen kehityksen etujen vuoksi, sillä talonpojan lohduton kurjuus, pirneys, oikeudettomuus ja nöyryytys antavat aasialaisuuden leiman isänmaamme koko järjestykselle. Ja sosialidemokratia ei täyttäisi velvollisuuttaan, ellei se antaisi kaikkea ja kaikkinaista tukea tälle taistelulle. Tämän tukemisen pitää ilmetä, lyhyesti sanottuna, *luokkataistelun viemisenä maaseudulle*.

Me näimme, että nykyajan Venäjän maaseudulla on samanaikaisesti kahdenlaisia luokkavastakohtaisuuksia: ensiksikin maaseudun työläisten ja työnantajien välillä ja toiseksi koko talonpoikaiston ja koko tilanherraluokan välillä. Edellinen vastakohtaisuus kehittyy ja voimistuu, toinen heikkenee vähitellen. Edellinen on kokonaan vielä edessä, toinen kuuluu jo huomattavalta osaltaan menneisyyteen. Ja siitä huolimatta Venäjän nykyisille sosialidemokraateille on juuri tällä toisella vastakohtaisuudella oleellisin ja käytännön kannalta tärkein merkitys. Se on sinänsä ymmärrettävää, se on jokaiselle sosialidemokraatille selviö, että meidän on käytettävä hyväksi kaikkia meille tarjoutuvia aiheita kehittääksemme maatalouden palkkatyöläisissä luokkatietoisuutta, että meidän on sen takia kiinnitettävä huomiota kaupunkilaistyöläisten (esim. höyrypuimakoneiden käyttäjinä työskentelevien mekaanikkojen y.m.s.) muuttamiseen maaseudulle sekä maataloustyöläisten värväysmarkkinoihin.

Mutta maaseututyöläisemme ovat vielä liian lujasti sidottuja talonpoikaistoon, heitä painavat vielä liian kovasti talonpoikaiston yleiset vitsaukset, josta syystä maaseudun työläisten liike ei voi mitenkään saada yleiskansallista merkitystä, ei nyt eikä lähitulevaisuudessa. Sitä vastoin kysymyksellä, joka koskee maaorjuuden jätteiden hävittämistä, säätyeriarvoisuuden hengen ja kymmenmiljoonaisen „yksinkertaisen rahvaan” nöyryytyksen poistamista Venäjän valtakunnan koko järjestyksestä, — tällä kysymyksellä on jo nyt yleiskansallinen merkitys, eikä eturivin vapaustaistelijan osaa pretendoiva puolue saata syrjäytyä tästä kysymyksestä.

Talonpojan vitsausten tunnustaminen on tullut nyt (enemmän tai vähemmän yleisessä muodossa) melkein yleiseksi, lauseparsi vuoden 1861 reformin „puutteista” ja valtion avun välttämättömyydestä on tullut yleiseksi totuudeksi. Meidän velvollisuutenamme on osoittaa, että nämä vitsaukset johtuvat nimenomaan talonpoikaiston luokkasorrosta, että hallitus on sortajaluokkien uskollinen suojelija, ettei sen, joka vilpittömästi ja vakavasti halua perinpohjaista parannusta talonpoikain asemaan, ole tavoiteltava apua hallitukselta, vaan vapautusta sen harjoittamasta sorrosta, poliittisen vapauden valloittamista. Puhutaan lunastusmaksujen ylettömästä korkeudesta, hallituksen hyväntekevästä toimenpiteestä niiden alentamiseksi ja lykkäämiseksi. Siihen me sanomme, että kaikki nuo lunastusmaksut eivät ole mitään muuta kuin tilanherrojen ja hallituksen harjoittamaa talonpoikain ryöstämistä, joka on verhottu laillisilla muodoilla ja virkamiesten fraaseilla, eivät mitään muuta kuin pakkoveronmaksua maaorjanomistajille heidän orjiensa vapauttamisesta. Me esitämme vaatimuksen lunastus- ja obrokkimaksujen viivyttämättömästä ja täydellisestä poistamisesta, vaatimuksen niiden satojen miljoonien palauttamisesta kansalle, joita tsaarihallitus on vuosikautia kiristänyt irti orjanomistajien ruokahalun tyydyttämiseksi. Puhutaan talonpoikien maanpuutteesta, valtionavun välttämättömyydestä talonpoikain maanomistuksen laajentamiseksi. Siihen me sanomme, että juuri valtionavun — tietysti tilanherroille annetun avun — *ansiosta* talonpojat ovat niin joukkomitassa menettäneet kipeästi tarvitsemansa maan. Me esitämme vaatimuksen, että talonpojille on palautettava takaisin ne poisleikatut maat, joiden avulla

edelleenkin pysyy pystyssä pakonalainen, velkaorjuudellinen veropäivätyö, t.s. työ, joka on itse asiassa samaa maaorjantyytä. Me esitämme vaatimuksen talonpoikaismuodostamisesta niiden huutavien vääryyksien korjaamiseksi, joita tsaarivallan muodostamat aateliskomiteat ovat tehneet vapautettaviin orjiin nähden. Me vaadimme perustamaan tuomioistuimia, joilla olisi oikeus alentaa ylettömän korkeita maasta suoritettavia maksuja, joita tilanherrat perivät talonpoikien ulospääsemättömän aseman ansiosta, — tuomioistuimia, joiden edessä talonpojalla olisi oikeus syyttää koronkiskuruudesta niitä, jotka tekevät orjuuttavia sopimuksia käyttäen hyväkseen toisten äärimmäistä puutetta. Me yritämme aina ja kaiken aiheellisen perusteella selittää talonpojille, että ihmiset, jotka puhuvat heille nykyaikaisen valtion holhouksesta taikka avustuksesta, ovat joko narreja taikka veijareita ja heidän pahimpia vihollisiaan, että talonpoikaisto kaipaa ennen kaikkea vapautusta virkamiesvallan tyranniudesta ja sorrosta, kaipaa ennen kaikkea heidän tunnustamista joka suhteessa täysin ja ehdottomasti tasa-arvoiseksi kaikkien muiden säätyjen kanssa, täydellistä liikkumis- ja muuttovapautta, vapautta määrätä maasta, vapautta määrätä kaikista kunnan asioista ja kunnan tuloista. Mainittujen vaatimusten puolesta käytävää agitaatiota varten voivat aina antaa tuhansia aiheita minkä tahansa venäläisen kylän elämän mitä arkisimmat tositapahtumat. Tässä agitaatiossa pidettäköön lähtökohdaksi talonpoikain paikallisia, konkreettisia, kipeimpiä tarpeita, mutta älköön pysähdyttäkö näihin tarpeisiin, vaan avarrettakoon jatkuvasti talonpoikain näköpiiriä, kehitettäköön jatkuvasti heidän poliittista tietoisuuttaan, osoitettakoon se erikoinen asema, mikä tilanherroilla ja talonpojilla on valtiossa, osoitettakoon, että ainoana keinona vapauttaa maaseutu sitä painavasta mielivallan ja sorron puristuksesta on kansan edustajien koollekutsuminen, virkamiesten omavaltaisuuden kukistaminen. Typerää ja järjetöntä on väittää, ettei tämä poliittisen vapauden vaatimus ole muka työläisten tajuttavissa: eivät ainoastaan työläiset, joilla on takanaan tehtailijoita ja poliisia vastaan käydyn suoranaisten taistelun vuodet ja jotka näkevät alinomaan vangittavan ja vainottavan mielivaltaisesti riviensä parhaimmistoa, eivät ainoastaan nämä, jo sosialismin tartunnan saaneet työläiset, vaan jokainen järkevä talonpoikakin, joka vähänkin syven-

tyy ajattelemaan sitä, mitä hän näkee ympärillään, kykenee käsittämään ja sulattamaan, minkä puolesta työläiset taistelevat, omaksumaan idean zemski soborista, joka vapauttaisi vihattujen virkamiesten kaikkivaltaisuudesta koko maan. Ja talonpoikaiston välittömien ja päivänpolttavimpien tarpeiden pohjalla tapahtuva agitaatio kykenee vain silloin täyttämään tehtävänsä—viemään maaseudulle luokkataistelun,—kun se osaa jokaiseen tämän taikka tuon „taloudellisen” paheen paljastamiseen sitoa määrättyjä poliittisia vaatimuksia.

Mutta herää kysymys, voiko sosialidemokraattinen työväenpuolue ottaa ohjelmaansa edellä mainittujen tapaisia vaatimuksia? Voiko se ottaa tehtäväkseen harjoittaa agitaatiota talonpoikaiston keskuudessa? Eikö se johda siihen, että me hajoitamme ja suuntaamme vallankumoukselliset voimamme, jotka muutenkin ovat niin vähälukuiset, syrjään liikkeen ainoasta varmasta, pääsuunnasta?

Tällaiset vastaväitteet pohjautuvat väärinkäsitykseen. Kyllä, meidän on välttämättä otettava ohjelmaamme vaatimukset maaseutumme vapauttamisesta kaikista orjuuden jätteistä, vaatimukset, jotka ovat omiaan saamaan talonpoikaiston parhaimman osan ellei itsenäiseen poliittiseen taisteluun, niin ainakin tukemaan tietoisesti työväenluokan vapaustaistelua. Tekisimme virheen, jos alkaisimme puoltaa toimenpiteitä, jotka olisivat omiaan pidättämään yhteiskunnallista kehitystä, tai varjella keinotekoisesti pientalonpoikaistoa kapitalismin kasvulta, suurtuotannon kehitykseltä, mutta virhe olisi vieläkin turmiollisempi, jollemme kykenisi käyttämään työväenliikettä levittääksemme talonpoikaiston keskuuteen niitä demokraattisia vaatimuksia, jotka helmikuun 19 päivän reformi vuodelta 1861 jätti täyttämättä syystä, että tilanherrat ja virkamiehet väaristelivät sen. Puolueemme on välttämättä sisällytettävä ohjelmaansa tällaisia vaatimuksia, jos se haluaa nousta koko kansan etunenässä taisteluun itsevaltiutta vastaan*. Mutta tämä sisällyttäminen ei lainkaan edellytä, että alkaisimme kutsua aktiivisia vallankumousvoimia kaupungeista

---

* Olemme jo laatineet sosialidemokraattisen ohjelman luonnoksen, johon on sisällytetty yllä mainitut vaatimukset. Toivomme voivamme jossakin lähimmistä numeroista julkaista puolueemme ohjelmaluonnoksen sen jälkeen, kun „Työn vapautus” ryhmän myötävaikutuksella tämä luonnos on käsitelty ja muokattu.

maaseudulle. Sellaisesta ei voi olla puhuttakaan. Ei voi olla minkäänlaista epäilyä siitä, että puolueen kaikkien taisteluainesten on pyrittävä kaupunkeihin ja tehdaskeskuksiin, että vain teollisuusproletariaatti kykenee käymään peräänantamatonta joukkotaistelua itsevaltiutta vastaan, että vain tämän proletariaatin voimien mukaisia ovat sellaiset taistelukeinot kuin julkisen mielenosoituksen järjestäminen taikka säännöllisesti ilmestyvän ja laajalti leviävän poliittisen *kansanlehden* aikaansaaminen. Meidän on otettava ohjelmaamme talonpoikain vaatimukset, mutta ei sitä varten, että vakaumuksellisia sosialidemokraatteja kutsuttaisiin kaupungeista maaseudulle, eikä sitä varten, että heidät kahlehdittaisiin maaseutuun,— ei, vaan sitä varten, että annettaisiin toimintaohjeet niille voimille, jotka *eivät voi* käyttää voimiaan muualla kuin maaseudulla, sitä varten, että käytettäisiin demokratian ja poliittisen vapaustaistelun asian hyväksi niitä yhteyksiä, joita olosuhteiden vuoksi hyvin monilla sosialidemokratialle uskollisilla intelligenteillä ja työläisillä on maaseutuun ja jotka pakostakin laajenevat ja kasvavat liikkeen kasvaessa. Olemme jo kauan sitten kasvaneet ohi sen vaiheen, jolloin olimme vähäisenä vapaaehtoisten osastona, jolloin sosialidemokraattien koko voimavaroina olivat ne nuorisokerhot, joiden jäsenet järjestään „kävivät työläisten luona”. Liikkeellämme on nyt jo kokonainen armeija, armeija työläisiä, joita on elähtyttänyt taistelu sosialismin ja vapauden puolesta, armeija intelligentejä, jotka ovat ottaneet ja ottavat osaa liikkeeseen ja joita jo nykyään on Venäjän kaikille kulmille hajaantuneina, armeija myötämielisiä, jotka tarkkailevat toivorikkaina ja luottavaisina työväenliikettä ja ovat valmiita tekemään sille tuhansia palveluksia. Edessämme on suuri tehtävä: organisoida kaikki nämä armeijat, organisoida ne niin, ettemme pystyisi ainoastaan järjestämään hetkellisiä leimahduksia, ainoastaan antamaan viholliselle satunnaisia ja hajanaisia (ja sen vuoksi vaarattomia) iskuja, vaan vainoamaan vihollista käymällä järkkymätöntä, sitkeää ja johdonmukaista taistelua kautta linjan, lyömään itsevaltiudellista hallitusta kaikkialla, missä se kylvää sortoa ja niittää vihaa. Mutta onko tämä päämäärä saavutettavissa, ellei talonpoikain monimiljoonaisiin joukkoihin kylvetä luokkataistelun ja poliittisen tietoisuuden siemeniä? Älkää sanoko, ettei sellainen kylvö ole mahdollista: se ei ole

ainoastaan mahdollista, vaan se on jo käynnissä, se tapahtuu tuhansin tavoin, jotka jäävät meiltä huomaamatta ja vaikutustamme vaille. Se on edistytvä verrattomasti laajemmin ja nopeammin, kun osaamme antaa tuota vaikutusta varten tunnuksen ja nostamme lipuksi Venäjän talonpoikaiston vapautuksen kaikista häpeällisen maaorjuuden jätteistä. Kaupunkeihin saapuva maalaisväki silmäilee jo nytkin uteliaana ja kiinnostuneena sille käsittämätöntä työläisten taistelua ja vie viestin siitä kaikille syrjäperukoille. Me voimme ja meidän täytyy päästä siihen, että tämä sivustakatsojien uteliaisuus muuttuisi, ellei aivan täydelliseksi käsitykseksi, niin edes hämäräksi tietoisuudeksi siitä, että työläiset taistelevat koko kansan etujen puolesta, että se tulisi muuttumaan yhä syvemmäksi ja syvemmäksi myötätunnoksi heidän taisteluun kohtaan. Ja silloin se päivä, jolloin vallankumouksellinen työväenpuolue on saava voiton poliisihallituksesta, tulee lähenemään meille itsellemekin aivan odottamattoman ja arvaamattoman nopeasti.

Kirjoitettu helmikuussa 1901

*Julkaistu huhtikuussa 1901
„Iskra” lehdessä 3. n:rossa*

*Julkaistaan „Iskan”
tekstin mukaan*

